

Esztergomi Lapok.

SZERKESZTŐSÉG:
SZÉCHENYI-TÉR (SZERENCSÉS-féle HAZ.)

HOVA A LAP SZELLEMI ÉS ANYAGI RÉSZÉT
— ILLETŐ KÖZLEMÉNYEK KÜLDENDŐK. —
— KÉZIRATOK NEM ADATNAK VISSZA. —

Megjelenik minden vasárnap és csütörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre ——— 12 K. Fél évre ——— 6 K.
Negyed évre ——— 3 K. • EGYES SZÁM ÁRA 12 FILLÉR.

KIADÓHIVATAL:
(SZÉCHENYI-TÉR SZERENCSÉS-féle HÁZ)
HOVA AZ ELŐFIZETÉSI PÉNZEK KÜLDENDŐK.

HIRDETÉSEK
ÉS NYILTTÉRI KÖZLEMÉNYEK A KIADÓHIVATALBAN
VÉTETNEK FEL.

Mi van a föld alatt?

Az esztergomi közsén.

A város legutóbbi közgyűlésén egyik felszó-
aló (Rosszival István pr. kanonok) igen értékes
indítványt tett arra nézve, hogy a város közsén
joga a katonaság részére bérbeadott kétezer hold-
nyi legelőterületen külön kikötés tárgyává tételük
oly értelemben, hogy a közsénkutatást, feltárást
és az ezzel kapcsolatosan létesülő vasut létre-
jöttét a bérlő sohasem akadályozhassa.

Az előrelátó indítvány komoly megfonto-
lás tárgyává tétetvén, azt a közgyűlés el is
fogadta és a kikötés most már egyik lényeg-
es pontját képezi a szerződésnek.

Szivesen ismerjük el ebből a tényből azt,
hogy a közügyek iránt nemcsak népszerűségi
viszketegből érdeklődnek némelyek, hanem a
város jól fogott érdekében is.

Amidőn mi ezen tényt megállapítjuk, a
közsén dolgára — mint már annyiszor —
most is visszatérünk.

Földtani kuttatásokkal bizonyított valósá-
g az, hogy nemcsak Esztergom vármegye
gazdag közsén telepeken, hanem Esztergom
városának határa is, de amíg a közvetlen
szomszédságban, pl. Dorogon és Tokodon vi-
gan folyik a közsén bányászata, az esztergomi
határ alatt rejlő fekete gyémántok feltárása
senki sem gondol, holott ez a kincs voltaké-
pen az egyedüli, amely a várost türethető anyagi
viszonyok közé visszasegíti.

Nos tehát állapítsuk meg bizonyosan,
vajjon igazuk van-e a geologusoknak, mikor
azt állítják, hogy Esztergom határa hasonló
gazdag közsénben a szomszédság határaihoz!

E végből alapos előrelátó kutatásokra van
szükség.

Az alapozó munka e részben valami 20
éve nem sikerült. Kevés volt reá a pénzáldo-
zat, gyengék voltak az eszközök és hiányzott
a szakértelem. Azóta nagyot fordult a világ.

A közsénkuttatás eszközei modernebbek
lettek s így a költség is kevesebb, ellenben
az eredmény gyorsabban elő áll.

A városnak bizonyosan van erre pénze.
Ott vannak az ingó törzsvagyon czimén őrzött
ugyanevezett alapok. Ilyenek pl. a homoktőke
alap, ilyen a Sas-kaszárnya vételára és több
más. Ezekhez a pénzekhez azzal a szándékkal
hogy mindennapi szükségletekre költessenek el,
nyulni nem lehet. Hoztak rossz időben átlag
3 1/2, jobb időben pedig 4 0/0 kamatot.

Kutassa a város.

Milyen kamatot biztosítanak ezek ak-
kor, hogyha segítségükkel a föld mélyében
levő kincs feltáratik, létezése teljes hitelesség-
gel bizonyítatik s e mellett bebizonyul az is,
hogy a közsén oly mennyiségben fordul elő,
hogy kiaknázása teljes eredménnyel biztat!

Ne méltóztassanak ezen a terven moso-
lyogni. Sokkal komolyabb ennek a városnak
az anyagi helyzete, mint sem az ilyen ügy
leomosolygást érdemelne és sokkal komolyabb
ez az eszme, semmint felületes kritikával
találkozzék!

Községeink szépítése.

Fásítsuk a falut.

Tegyünk meg a szépért mindent, mert
ahol a természet az ember munkás segítség-
vel fejtheti ki Isten adta pompáját, ott tisz-
tábbak az erkölcsök, emelkedettebb a lélek és
százszorta fogékonyabb a szív.

A szépét tulajdonképen elő sem kell te-
remteni, mert a természet a maga egyszerűsége-
ben a szépnek olyan változatait állítja elénk
amelyeket csak halványan képes utánozni a
művészet, de amelyekbe lelket önteni sem
ecset, sem véső nem képes.

Menjünk azonban végig községeinken.
Alig-alig találunk olyat, ahol a természet
adta alkalommal élnek, nevezetesen pl. fási-
tanának. Igaz, hogy az utcák sorában, a ki-
be dőlőngelő vityillók előtt látunk sárgállani
egy-egy akácát, vénhedt, levagdalt törzsével,
tördelt ágaival utcai koldus módjára áldogál
egy pár szerény gyümölcsfa, de sorfák ülteté-
séről és védelméről ki sem gondoskodik.

Pedig, ha valahol kell a csin, szükséges
a fa is.

Szükséges nemcsak községépítési tekin-
tetekből, hanem bizony a tűz ellen is.

A közelmúlt tüzeseteiből azt láttuk, hogy
amely faluban nem voltak utcahosszat élőkák
és az udvarokon, szerűskertekben nem ültettek
fát, ott néha az egész község a lángok marta-
léka lett, míg ellenben a befásított községnek
nagy része megmenekült a veszedelemtől.

A fák lombjai ugyanis hatalmas gátjai
a szél által elragadott zsarátnok tova repülé-
sének; felfogják az átszálló szikrákat, nem
egyszer fel is perzselődnek, de majdnem min-
dig úgy van, hogy megakadályozzák a tűznek
elterjedését.

A fák a közegészség fentartásának is
hatalmas támogatói, mert hiszen lombzatuk
épen azon az emberi egészségre ártalmas lég-

nemű anyagokat szívják be, amelyek máskü-
lönben hivatott terjesztői a ragálnak és a
különböző betegségeknek.

Ami pedig a fákkal beültetett község
külső képét illeti, erről kár is sokat beszélni.
A község csakis befásítva szép, de hogy iga-
zán szép legyen, ennek első feltétele a csinos
ültetés.

Vármegyénk törvényhatóságának első
tisztviselője el sem tudja mondani egy beszéd-
jét anélkül, hogy abban a természet gyerme-
keinek szépségéről, bajáról, vonzó erejéről köl-
tői hasonlatokban meg ne emlékezzék, mi te-
hát azt véljük, hogy aki úgy rajong a ter-
mészet szépségéért mint ő, annak nem nehéz
ezt a gyönyörű vonást egy rideg szabályren-
delet szövegébe is beleiktatnia.

Alkosson tehát a vármegye egy általá-
nos szabályrendeletet a községek szépítése ér-
dekében és tegye abban kötelezővé a fák ül-
tetését és védelmét is!

Mi ujság?

Farsang.

- Január 18-án Az ipartestület bálja a szegény sorsú
iparosok fölségélyezésére a Fürdőben.
- " 18-án A helyőrség tisztikarának táncestélye
a Magyar Királyban.
- " 19-én. Az ev. ref. egyház hangversennyel
egybekötött családi estélye a „Magyar
Királyban.
- " 30-án a A tisztikar simfónia hangversenye
táncal a Fürdőben.
- Február 1-én. Színelőadás a Kaszinóban.
- " 2-án Az esztergomi kath. legényegylet tánc-
mulatsága a Fürdőben,
- " 8-án Az Esztergomi Hajós Egylet estélye
a Kaszinóban.
- " 8-án. A helybeli helyőrség hivatásos al-
tisztjeinek táncestélye a Fürdőben.
- " 16-án A kereskedő ifjak önképző egyleté-
nek táncal egybekötött színi elő-
adása a Fürdőben.
- " 22-én A tisztikar színi estélye táncal a
Fürdőben.
- Március 2-án Cabaret előadás a Kaszinóban.

Elégett a város szénája.

Hétfőn hajnalban, ugy három óra tájban egy
lövés dördült el a puskaporos torony mellett. Az
örtálló katona lött, figyelmessé akarván tenni a
környék népét arra, hogy a szerűkőn tűz ütött ki,
még pedig nem aféle kicsiny szalmatűz, mely az
egy-két szekérsíni takarmányt pillanatok alatt el-
hamvasztja, hanem nagy tűz, kazaltűz. A lövésre
felriadtak a város szélén lakók és rohantak a vám-
hoz telefonálni. A telefon azonban éjjel — alszik.
Az állam, melynek ma már minden fillérünket oda
kell adnunk, amely csak úgy állhat fen, hogyha
a polgári vagyon is fenáll, dehogyan áldoz azért
valamit, hogy egy város éjjel nyugalma, élet és

vagyonbiztonsága teljes legyen! Tehát nem lehetett telefonálni és ismét megtörtént az éji tüzeknél már tudj' Isten hányszor előfordult amaz eset, hogy részvevő atyafiaknak kellett bekocogni a városba tüzilármát csinálni.

A körülmények illetően állása mellett is elég gyorsan kivonult tüzoltó készenlét azonnal a veszedelem elfojtásához fogott, de ez nem volt könnyű munka, mert a város szérűjén két kazalban közel száz szekérszén széná égett és messze a várostól nem győzték a városi fogatok a vizet hordani, magánfogatok pedig egyetlen sem jelentkezett. A tüzoltóság végre is úgy segített a bajon, hogy kivontatta a gőzfejszénát és „József főherceg“ kedélyes dörmögése mellett csakhamar bőven jött a víz a kis Dunából, melynek majdnem fenéig fagyott kérgét is jó időbe került felválni. A tűz azonban mégsem engedelmeskedett. Eloltották tiz helyen kitört husz helyen, mert úgy belevette magát a száraz kazal belsejébe, hogy a vizugarak se tudták rejtekhelyeit felkeresni. Éjjeli 3 órától délutáni 2 óráig küzdött a hivatásos tüzoltóság és a derék katonai készenlét az engedetlen elemmel, míg végre az utolsó szikrát is kioltotta a víztömeg. A város közönsége tulajdonát képezett és elégett két kazal széná biztosítva volt s a közel 4000 korona kár kétharmad részben megtérül.

A tűz határozottan a gyújtogatás műve. A gyanu a város által elesapott egyik hűtlen eseléd ellen irányult s a rendőrség ez irányban egyidejű letartóztatása mellett folytatja a nyomozást.

A gyújtogató gonosz művével zavarba hozta a város gazdaságát, mert a tűz nemcsak a fogyasztásra való készletet, hanem a tartalékokat is felemészítette és most alig van pár szekér széná rendelkezésre, itt pedig messze környéken nem lehet takarmányhoz jutni.

A most leírt tüzeset alkalmából dicsérettel kell megemlékeznünk azon emberfeletti munkáról, amelyet hivatásos tüzoltóink Ország Kálmán szertárnok vezetése alatt végbevittek és minden elismeréssel adózunk a cs. és kir. katonaságnak, amely nemcsak a rend fentartásában, hanem a lokalizálás nehéz küzdelmében is kitartó, pótolhatlan segínyt nyújtott.

A barakkügy jogerős.

Esztergom sz. kir. város képviselőtestületének legutóbbi közgyűlésén hozott azon határozata, mely szerint felhatalmazza a város tanácsát, hogy a hadügyi igazgatással a városi legelőterületének 10000 korona évi bérösszegért leendő bérbeadására vonatkozó szerződést megkötheti, — jogerőre emelkedett. A képviselőtestület idevonatkozó határozata ellen senki sem adott be felelőbejelentést. Így tehát a barakk-szerződést a város képviseletében Dr. Földváry István főügyész már a napokban alá fogja írni. Ezután már csak a felsőbb forum alaki jóváhagyása alá kerül a szerződés s így alapos a reményünk, hogy már áprilisban bemarsiroznak az V. hadtest tartalékosai az üvegyár kaszárnyába.

Az „Erzsébet“ bál.

A farsang legnagyobb kaliberű bálja tehát lezajlott. Erkölcsei és anyagi sikerben megfelelt a hozzá fűzött várakozásoknak, bár — őszintén szólva — a népkönyha javára több is juthatott volna. Ez az epizód azonban nem ronhatja le semmiképpen az Erzsébet bálnak a farsang szempontjából mért nagy sikerét. Nagy és előkelő közönség gyűlt össze az emlékezetes báli éjszakán a „Füldő“ izlésesen dekorált nagytermébe és áhitattal vegyes gyönyörűséggel hallgatta Bogisich püspök ajkáról szent Erzsébet gyönyörű legendáját.

Bogisich nagy részletességgel olvasta fel a szentté avatott magyar királykisasszony élete történetét. A felolvasást Dreyschok Sándor oroszokai eukorgyári igazgató művészies vetített képei kísérték. A képek felvétele és vetítése körül annyi gondos buzgóságot fejtett ki a kiváló amatőr, hogy ezért teljes mértékben rászolgált a közönség lelkes ovációjára. Kiemelkedő momentuma volt a programnak Vimmer Marianna száma. Dr. Földváry István költőtollának remekét — a lapunkban közölt — gyönyörű poemáját szavalta el. Az imaszerű mélyen átértett szavallat a közönség óriási tetszésével találkozott. A műsor mintegy 2 órán át tartott ezután kezdetét vette a tánc. A négyeseket két kolon táncolta. Befejezésül egy pazar kotillion koronázta be a farsang eddig legfényesebb bálját.

Csernoch csanádi püspök.

Lapzártakor értesülünk, hogy a királyi dr. Csernoch János pr. kanonok, országgyűlési képviselőt csanádi püspökké nevezte ki.

Az epöll kettős gyilkosság.

Az igazi tettes nyomában?

A rettenetes módon kivégzett Kókai család ügyében még mindig lázasan folytatja a csendőrség a nyomozási munkálatokat. Az esztergomi főszolgabírószágot is erősen foglalkoztatják a szennázciós bűnügy jórészt homályba vesző számai.

Dr. Szilárd szolgabíró f. hó 14-én egész nap kün tartózkodott a gyilkosság színhelyén és Etédi csendőrőrsvezetővel váltva fázadozott azon, hogy a misztikus ügyre némi világosságot derítsen.

A mióta a kisbíró elleni gyanú beigazolt-nak nem bizonyult a nyomozás számai Hulmány Ferenc felé irányultak. A csendőrök házkutatást tartottak nála, mely alkalommal egy véres férfimellényre akadtak. Hulmány kereken visszautasította az ellene táplált gyanut és a véres mellényre vonatkozólag azt adta elő, hogy a véryomok disznóóléstől származnak. Etédi csendőrmester mégis ujjlenyomatokat készített Hulmányról, hogy ezen daktilozsk kópiát a gyilkosság színhelyén talált ujjnyomokkal összehasonlíthassa. Kókai lakásának ajtaján ugyanis egy férfi jobbkez közép mutató és hüvelykujjának véres lenyomatát találták. Az ajtónak ezt a részét Strausz vizsgálóbíró a helyszíni szemle alkalmával kifűrészeltette és bűnjelként az iratokhoz csatolta. Ezen nyomon elindulva most már könnyű lesz sz igazi tettest felfedezni. Most tehát Hulmány Ferenc ujjlenyomatát össze fogják hasonlítani az ajtó-részen levő ujjlenyomatokkal. Megjegyezzük, hogy Hulmány Ferencet nem tartóztatta le a csendőrség, hanem nevezett önkényt jelentkezett, hogy ő a komáromi vizsgálóbíró előtt hajlandó ujjlenyomatát összehasonlítani. Ez okból a tegnapi nap folyamán — bár szabadon — de mégis csendőri fedezettel felutazott Hulmány Komáromba a vizsgálóbíróhoz. A daktilozsk kópia eredményéről még eddig nem érkezett értesítés.

Érdekes, hogy miként irányult a nyomozás egyszerre Hulmány Ferenc ellen.

A meggyilkolt Kókainé fiával együtt Hulmány Ferenc apjánál Hulmány Lipótnál újszólván kegyelemkenyerén élt. Igaz hogy meg-

dolgozott a nyomorék asszony öklömnyi gyerekeivel együtt azért a kevés enivalóért amit kapott, de Hulmány Ferenc sohasem nézte jó szemmel, hogy az asszony folyton a házuk tájékán tartózkodik. Többször szemrehányást is tett e miatt az apjának, de ez ke-reken kijelentette, hogy inkább a fia hagyja el a házat de Kókainét nem engedi elzavarni. Hulmány Lipótnak nagy szüksége volt a Kókainéra. Felesége már 23 esztendeje ágyban fekvő tehetetlen beteg s így a gazdasszonyi teendőket Kókainé látta el a ház körül a fia a második áldozat pedig béres szolgálatokat végzett. Ezért azután ott ettek Kókaiék Hulmány Lipót asztalánál és ez volt az oka annak, hogy az apjával közös háztartáson levő Ferencnek folyton szálla volt a szemében Kókainé. — Ezért terelődött a gyanu Hulmány Ferencre. Hogy a súlyos gyanu: a kettős-gyilkosság gyanuja való-e vagy nem azt a további nyomozás fogja kideríteni.

Altisztek bálja.

A helybeli helyőrség hivatásos altisztejei, úgy mint minden évben az idén is a 76. gy. e. zenekara és egy cigányzenekar közreműködésével február hó 8-án a „Füldő“ szálloda nagytermében táncmulatságot rendeznek.

Táncmulatság.

Február 9-én a „Füldő“ szállodában az Esztergom Szenttamás Vizivárosi Kath. és Polgári Kör műsorral egybekötött tánc mulatságot rendez, mely a jelekből ítélve jól fog sikerülni, A meghívók a napokban fognak kibocsájtatni.

A rendőrkapitány a tanács és a jég.

Unger Hugó rendőrkapitány — mint ezt már megirtuk — f. hó 12-én betiltotta a kis Dunán való koresolyázást. A város tanácsának ugyane napon tartott ülésében Rothnagel Ferenc főjegyző meginterpellálta e miatt a rendőrkapitányt, aki kijelentette, hogy azért tiltotta be a koresolyázást — miután — dacára ide irányuló többrendbeli kérelmének — a város tanácsa nem állított rendelkezésre oly szakértőt, akinek a véleménye alapján a kis Duna jegét hordképesnek és veszélymentesnek állapíthatta volna meg. A tanács dacára ennek utasította a rendőrkapitányt, hogy a koresolyázást mégis engedje meg. A rendőrkapitány természetesen mint hatóság senkitől sem fogadhatván el utasításokat előterjesztéssel élt a tanácsi utasítás ellen, mire a tanács a saját hatáskörébe vonva a jégügyet, a koresolyázásnak a kis Dunán való felügyeletével O'sváth Andor tanácsjegyzőt bizta meg és a szabad koresolyázás teréről a Heischmann gyártól a tüzoltó szertárig terjedő dunarészt jelelte ki. Egyben utasította a rendőrkapitányt a tanács, hogy a közönség testi épségéről saját közlegeivel gondoskodjék. Szakértőt azonban most sem bocsájtott a kapitány rendelkezésére. Mi úgy látjuk, hogy a jelen kérdés hatásköri összeütközéssé nőtte ki magát s most a rendőrkapitány előterjesztésére az alispán fogja eldönteni, kinek a hatáskörébe tartozik a kisdunai koresolyázás ügye a rendőrségbe-e vagy a tanácséba. — Konce-dáljuk azt is hogy a rendőrkapitány laikus letére szakértő nélkül nem állapíthatja meg a jég hordképeségét s szakértői vélemény híján nem vállalhat felelősséget a közönség testi épségeért. Viszont azonban miután az egész ügyben csakis a közönség huzza a rövidebbet, méltányosságot és hajlékonyságot óhajtanánk mindkét fél — a tanács és a rendőrkapitány részéről is. Adja rendelkezé-

